

Бойко Т. В., Джигирей І. М., Абрамова А. О. (Україна, Київ)

СТРАТЕГІЧНЕ ЕКОЛОГІЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВІВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Оскільки будь-яка намічувана господарська діяльність пов'язана з використанням природних ресурсів і в тій чи іншій мірі характеризується впливом на навколишнє середовище, то доцільно проаналізувати її екологічну небезпеку на етапах розробки стратегічних документів і всебічно оцінювати всі наявні альтернативні варіанти розвитку. До стратегічних документів, що підлягають стратегічній екологічній оцінці (СЕО), відносяться плани розвитку територій чи галузей господарства, програми, політики, стратегії та ін. Завдяки СЕО на більш високому рівні (розробки програм/планів) закладаються основи для екологічної оцінки проектів. В даний час найбільш значущим законодавчим документом, який визначає мінімальні загальні процедури для СЕО – це Європейська Директива 2001/42/ЕС з оцінки екологічних наслідків реалізації окремих планів і програм [1]. Україна намагається запроваджувати певні напрацювання ЄС щодо збереження природного середовища, в тому числі і через екологізацію територіального планування [2, 3]. З іншого боку, в Україні проблемою є відсутність сучасної повномасштабної територіальної оцінки екологічної ситуації у складі проектів будівель і споруд, оскільки державні містобудівні норми ДБН А.2.2-1-2003 [4] з ОВНС поширюються лише на об'єкти будівництва та лише обмежено зачіпають інфраструктуру території. Виходячи з необхідності стратегічних підходів до досягнення дерев цілей в ринкових умовах, ОВНС потребує кардинального перегляду, а саме доповненні нормами і правилами розробки територіальної та стратегічної ОВНС.

Спираючись на власні розробки у напрямку оцінювання екологічної безпеки при ОВНС [5], із врахуванням основних положень СЕО з метою оцінювання екологічної безпеки територіальних утворень для проведення стратегічної екологічної оцінки розроблено інструмент підтримки стратегічного екологічного оцінювання проектів розвитку різномасштабних територіальних утворень та урбоекосистем у поєднанні із ОВНС у вигляді процедури оцінювання екологічної безпеки територіальних утворень для проведення стратегічної екологічної оцінки. Така процедура дозволяє встановити зв'язок між об'єктом, екосистемою та територією. Така процедура включає наступні запропоновані залежності для розрахунку ризику r (етап проектування та штатного режиму функціонування) (1-2) [5]:

$$r_i = a_i \cdot e^{b_i \cdot I_i} \Rightarrow I = 1 - e^{-c \cdot y} \Rightarrow y' = \ln \left(1 - \frac{1}{b} \ln \left(\frac{r}{a} \right) \right) \Rightarrow y = \frac{1}{k_1} \left(\ln \left(1 - \frac{1}{b} \ln \left(\frac{r}{a} \right) \right) \right) - \frac{k_2}{k_1}, \quad (1)$$

де p – ймовірність екологічного ризику, m_{ij} – коефіцієнт, що показує наявність зв'язку між об'єктом та системою, \bar{y} – вектор значень показників, який враховує особливості промислового об'єкта по i -ому виду забруднення (хімічне, фізичне) складових навколишнього середовища (НС), що зв'язаний із узагальнюючим кількісним показником P_i , $y_{i,k}$ – складова вектору \bar{y} по k – речовині i -ої складової НС, коефіцієнти k_1, k_2 – сталі константи, залежать від складової НС [5].

Література

1. Directive 2001/42/EC of the European Parliament and of the Council of 27 June 2001 on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment [Електронний ресурс] // Luxembourg – 2001. Режим доступа: URL: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX:32001L0042>
2. Куйбіда, В. С. Територіальне планування в Україні: європейські засади та національний досвід [Текст] / В. С. Куйбіда, Ю. М. Білоконь – К.: Логос, 2009. – С. 108.
3. Руденко, Л. Г. Досвід застосування стратегічної екологічної оцінки в процесі планування в Україні [Текст] / Л. Г. Руденко, С. А. Лісовський, Є. О. Маруняк // Український географічний журнал – 2016, № 2. – С. 3-12.
4. ДБН А.2.2-1-2003. Зміна №1. Проектування. Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд: Наказом Мінрегіонбуду України від 20.11.2009 р. № 524 та введені в дію 01.07.2010 р. – К.: ДП «Укрархбудінформ» Мінрегіонбуд, 2010. – 10 с.
5. Vojko, T. Definition of environmental risk as integral criterion in assessing of man-caused load [Text] / T.Vojko, A.Abramova // Eastern-European Journal of Enterprise Technologies. – 2014. – N 3/10 (69). – С.4–7.